

بررسی ارتباط بین هوش هیجانی و رضایتمندی زناشویی و فاکتورهای مرتبط با آن

یدالله واقعی^۱ - محمد رضا میری^۲ - حکیمه ملاکی مقدم^۳ - رقیه لاری گل^۴

^۱ گروه آمار، دانشگاه بیرجند

^۲ دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

^۳ گروه آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی صدوقی یزد

^۴ گروه روانشناسی تربیتی

چکیده

قوام و دوام هر جامعه وابسته به استحکام خانواده هاست. در عصر تکنولوژی این نهاد در معرض صدمات فراوانی قرار گرفته و آمار طلاق نشان می‌دهد آنطور که باید به خانواده و چگونگی تحکیم آن توجه نشده است. با توجه به اهمیت هوش هیجانی در رضایت زناشویی همسران مطالعه حاضر در خصوص تأثیر هوش هیجانی و برخی متغیرهای دموگرافی بر رضایت زناشویی در زنان شاغل شهر بیرجند انجام شد.

در این مطالعه که مقطعی می‌باشد. ۱۰۷ پرستار و ۲۴۸ نفر از دبیران زن شاغل دارای مدرک تحصیلی لیسانس به بالا (با استفاده از نمونه گیری خوشه ای) به تصادف انتخاب شدند. و پرسشنامه های ۳۳ سؤالی هوش هیجانی شرینگ و ۴۹ سؤالی رضایت زناشویی در اختیار آنها قرار گرفت. آزمون هوش هیجانی دارای ۵ مؤلفه و آزمون رضایت زناشویی دارای ۴ مؤلفه است که همه پرسشها به روش لیکرت از ۱ تا ۵ نمره گذاری گردیده اند. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آنالیز واریانس، آنالیز کوواریانس، رگرسیون و آنالیز واریانس اندازه های تکراری با کمک نرم افزار های SPLUS و SPSS انجام شد.

با توجه به شاغل بودن زنان و تأثیر منفی این مسئله بر رضایت زناشویی و رابطه معنادار هوش هیجانی با رضایت زناشویی لازم است مسئولان فرصت مناسبی برای زوجین جوان، مخصوصاً زنان شاغل برای یادگیری هوش هیجانی فراهم آورند.

واژه‌های کلیدی: رضایت زناشویی، هوش هیجانی، دبیران، پرستاران.

۱ زمینه و هدف

یکی از مفاهیمی که در نظریه آدلر اهمیت فراوانی دارد، سبک زندگی است. آدلر رویه و روش مشخص فرد در زندگی خود را سبک زندگی نامید. او این مفهوم را با تعبیر گوناگونی مانند خود، شخصیت، فردیت، شکل دهنده فعالیت های خلاق فرد و شیوه های مواجهه با مشکلات به کار برده است [۱۹]. سبک زندگی فرد، عوامل مختلفی از جمله ورزش، تغذیه، اوقات فراغت، نگرش و شیوه برخورد با استرس را دربرمی گیرد که عواملی مانند ورزش منظم و عادت به تغذیه سالم در درجه اول اهمیت قرار دارند [۳].

قوام و دوام هر جامعه وابسته به استحکام خانواده هاست [۱۲]. خانواده به عنوان واحد اجتماعی در برگیرنده بیشترین و عمیقترین مناسبات انسانی است [۹]. فرایند رضای نیازهای گوناگون و متعدد زیستی، روانی، عاطفی و اجتماعی موجب تمایل به برداشتن اولین گامهای زندگی اجتماعی در انسان گردید یعنی زندگی در کنار و همراه جنس مخالف. ازدواج را میتوان یکی از مهمترین تصمیم گیریها در زندگی هر فرد دانست و رضایتمندی از ازدواج یکی از اصلی ترین عوامل تعیین کننده کیفیت زندگی و سلامت روان هر فرد می باشد [۴]. رضایت زناشویی مجموعه احساسات عینی از خشنودی و لذت تجربه شده توسط زن یا شوهر است، هنگامیکه تمام جنبه-های زندگی شان را در نظر می گیرند [۲۰]. سازگاری زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان تأثیر می گذارد.

روابط زناشویی رضایت بخش زیر بنای عملکرد خوب خانواده است [۱۸]. نیاز به روابط انسانی، یکی از نیازهای عاطفی انسان است و ازدواج به عنوان صمیمی

ترین نوع رابطه در پاسخ به کلیه نیازها اعم از جسمانی و روانی شکل می گیرد و یکی از مراحل تکامل انسان محسوب می شود [۵]. سلامت جامعه و خانواده در گرو رضایت افراد از ازدواجشان است [۲۴]. از سوی دیگر، یک ازدواج رضامندانه زمینه ساز فضای مناسبی جهت تلاقی و تبادل احساسات و عواطف مثبت بین زوجین است. از اینرو توانایی درک وپ ذیرش افکار، احساسات و عواطف یکدیگر در زندگی زناشویی با احساس رضامندانه بیشتری همراه است [۶].

ازدواج و زندگی زناشویی مستلزم سطح پایداری از سازگاری از جانب زوجین است و احساس رضایت از ازدواج نقش مهمی در میزان کارکردهای بهنجار خانواده ایفا می کند [۲]. محققان روان شناسی خانواده، غالباً معیار خود را در بررسی کیفیت روابط زوجین، سطح رضایتمندی آنها قرار می دهند [۹]. افراد متأهلی که زندگی شان پایدار بوده و استحکام بیشتری داشته عموماً عمر طولانی داشته، بیشتر عاطفی هستند، از نظر جسمانی سالم ترند، شاد هستند و بیشتر احتمال دارد که از سرطان نجات یابند [۱۷].

در سال های اخیر کمک به زوج ها برای بهبود روابط زناشویی خود با استفاده از روشهای مختلف درمان مورد توجه قرار گرفته است. لازمه کمک به زوجها برای حل مشکلات زناشویی شناخت عوامل و علل موثر بر نارضایتی و رضایت زناشویی است.

آمار طلاق به عنوان شاخص آشفستگی زناشویی نشانگر آنست که رضایتمندی به آسانی قابل دستیابی نیست و علی رغم تحقیقات متنوع، افزایش آمار طلاق در دنیای کنونی و نارضایتی زوجین از زندگی مشترک و تأثیرات سوء این گونه پدیده ها بر اعضای خانواده و اجتماع، تأیید کننده این مدعاست که برخورد مقبولی با بحث ازدواج

هایی است که هوش هیجانی را تشکیل می دهند. اگرچه نظریه پردازان هوش هوش هیجانی بر اهمیت این مفهوم در حفظ و تداوم رابطه زناشویی و احساس رضامندی از آن تاکید دارند اما پژوهش‌های کمی، هوش هیجانی را در حوزه مسائل زناشویی مورد بررسی قرار داده اند.

بی شک این کمبود بررسی‌های پژوهشی به دلیل تازگی مفهوم و دشواری‌های مربوط به تهیه ابزارهای سنجش معتبر و پایا بوده است [۲۱]. اشخاصی که از سطوح بالاتر هوش هیجانی برخوردارند در مقایسه با افراد با هوش هیجانی پایین رضامندی زناشویی بیشتری را تجربه می‌کنند. تحقیقات نشان دادند که زوج‌های خرسند در مقایسه با زوج‌هایی که روابط زناشویی و عاطفی خوبی با هم ندارند، احساس هم دلی بیشتری نسبت به هم نشان می‌دهند و نسبت به احساسات یکدیگر حساسیت بیشتری به خرج می‌دهند. نتایج پژوهشی در بررسی نقش هوش هیجانی و مدت ازدواج در پیش بینی سازگاری زناشویی در میان زوجین، نشان داد هوش هیجانی پیش‌بینی‌کننده قابل توجهی از سازگاری زناشویی همسران، طول مدت ازدواج با این حال پیش‌بینی‌کننده مهمی برای سازگاری زناشویی نیز یافت شده است. شاغل بودن زنان هیچ اثر منفی بر سازگاری زناشویی ندارد.

فروغی و همکاران [۱۱] رابطه بین هوش هیجانی و مولفه‌های آن با رضایت زناشویی کارکنان بیمارستان را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد، بین هوش هیجانی و رضایت زناشویی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین مولفه‌های هوش هیجانی (خود آگاهی، همدلی، خودکنترلی و مهارت‌های اجتماعی) و رضایت زناشویی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

نشده و کمتر با دید عالمانه به این پدیده نگرسته شده است [۹]. گاتمن طی دو دهه گذشته بیش از دو بیست زوج را با استفاده از بررسی تغییرات فیزیولوژیک به هنگام صحبت مورد مطالعه قرار داده است. او دریافت که انتقاد شدید می‌تواند ارتباط زوجین را دچار مخاطره کند. زوجین در جریان عصبانیت، انتقادات خود را در قالبی مخرب عنوان می‌کنند و به جای انتقاد از اعمال یکدیگر، شخصیت یکدیگر را به زیر سوال می‌برند.

این نوع انتقاد، در شخص مقابل احساس شرم‌ساری، مورد علاقه نبودن و عدم شایستگی می‌کند که به نوبه خود باعث می‌شوند که فرد پاسخی دفاعی بدهد. صمیمیت یکی از اجزاء عشق است که دارای بیشترین قدرت پیشگویی رضامندی در زندگی زناشویی می‌باشد. روابط صمیمانه زوجین نیاز به مهارت‌های ارتباطی دارد از قبیل توجه افراد به مسائل از دید همسرشان و توانایی درک همدلانه آنچه که همسرشان تجربه نموده است و همچنین حساس و آگاه بودن از نیازهای او [۲]. هوش هیجانی سازه‌ای بنیادین و اثرگذار بر روند بهبود و تقویت روابط زناشویی رضایت‌مندانه است، زیرا، زوج‌ها با کاربرد این مهارت در زندگی مشترک خود می‌توانند توانایی بیشتری در تطابق و مقابله با فشارهای روانی زندگی زناشویی کسب کنند.

هوش هیجانی یعنی توانایی شناسایی احساسات و عواطف خود و دیگران است تا بتوانیم با بکارگیری آنها در محیط کار، ارتباط مؤثری با دیگران داشته باشیم [۲۳].

گلمن [۲۳] اظهار می‌دارد که بهره‌های هوشی در بهترین شرایط تنها ۲۰ درصد از موفقیتها را باعث می‌شود و ۸۰ درصد از موفقیتها به عوامل دیگر وابسته است و سرنوشت افراد در بسیاری از موقعیتها در گرو مهارت

لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی ارتباط هوش هیجانی و رضامندی زناشویی بر روی دبیران و پرستاران شاغل در شهر بیرجند انجام شد و در کنار آن تأثیر برخی فاکتورهای دیگر نیز بر روی رضامندی زناشویی مورد بررسی قرار گرفت.

جاذبه: «جنبه ای از یک شی، فعالیت یا شخص که برانگیزاننده پاسخ های نزدیکی در دیگران باشد. تمایلی برای نزدیک شدن به یک شی، شخص یا فعالیت».

تفاهم: «ارتباطی مبنی بر پذیرش دوسویه، راحت و بدون تنش و دغدغه خاطر که بین دو نفر برقرار می شود».

سرمایه گذاری: «منظور اینست که هریک از زوجین برای بهتر ساختن رابطه و نیز خوشایندی طرف مقابل، کارهایی را انجام میدهند و یا از انجام آن خودداری میکنند. به بیان دیگر مقابله به مثل کردن، هنگامیکه رفتار طرف مقابل پاداش دهنده است و خودداری از انجام عمل متقابل هنگامیکه رفتار وی پاداش دهنده نیست.»

طرز تلقی: «نوعی سوگیری عاطفی درونی که عمل فرد را تبیین میکند. در اصل این در برگزیده مقصود و نیت فرد می باشد».

نمره هر مؤلفه از مجموع نمرات هر مؤلفه بر تعداد پرسشهای آن مؤلفه بدست آمده بنابراین این نمرات بین ۱ تا ۵ می باشد.

جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق عبارتند از پرستاران و دبیران زن شاغل و متأهل در شهرستان بیرجند که در سال ۱۳۸۸ مشغول خدمت بوده اند. برای این منظور ۱۰۷ نفر از پرستاران زن متأهل شاغل در بیمارستانهای ولی عصر، امام رضا (ع) و تأمین اجتماعی به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شده اند. برای انتخاب دبیران به روش نمونه گیری خوشه ای به این صورت عمل شد که ابتدا نقاط تمرکز دبیرستانها بدست آورده و سپس در هر منطقه (با توجه به تعداد مدارس) تعدادی از دبیرستانها به طور تصادفی انتخاب شدند از مرکز شهر ۲ مدرسه (از ۵ تا) از شمال غرب ۵ مدرسه (از ۱۰ تا) و از جنوب شرق ۴ مدرسه (از ۹ تا) انتخاب شد و از تمامی دبیران شاغل در این مدارس خواسته شد

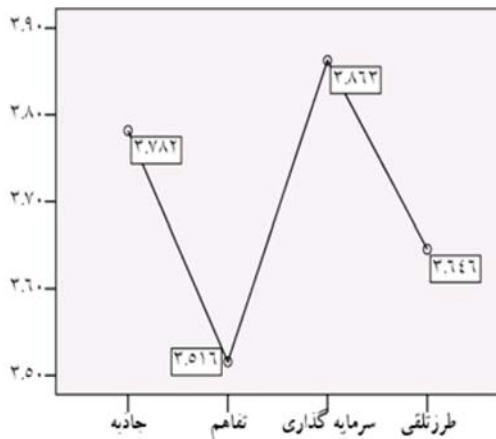
۲ مواد و روشها

گلمن [۲۳] در مجله ی معروف «هوش هیجانی» خود ۵ مؤلفه ی اصلی شامل آگاهی از هیجانهای خود (خودآگاهی)، مدیریت هیجانها (خودکنترلی)، خود انگیزی (انگیزش)، شناسایی هیجانهای خود و دیگران (همدلی) و اداره ی روابط (مهارتهای اجتماعی) برای هوش هیجانی مشخص نمود. پرسشنامه هوش هیجانی شرینگ که براساس نظریه هوش هیجانی گلمن [۲۳]، تنظیم شده در ایران توسط منصورى [۱۳]، ترجمه و هنجاریابی شده است. فرم اصلی این آزمون دارای ۲ قسمت و ۷۰ سؤال است که به علت ناهمخوانی با فرهنگ ما، فقط از قسمت اول آن که شامل ۳۳ سؤال است، استفاده - شده - است.

براساس نظریه گلمن [۲۳] پنج مؤلفه مرتبط با هوش هیجانی عبارتند از: مؤلفه آگاهی از هیجانهای خود (خودآگاهی)، مدیریت هیجانها (خودکنترلی)، خود انگیزی (انگیزش)، شناسایی هیجانهای خود و دیگران (همدلی) و اداره ی روابط (مهارتهای اجتماعی).

برای سنجش میزان رضایت زناشویی از پرسشنامه ۴۹ انریچ که دارای ۴ مؤلفه جاذبه، تفاهم، سرمایه گذاری و طرز تلقی است، استفاده شد. بر اساس دیکشنری روان شناسی ربر [۲۵].

تکراری (RMANOVA) استفاده شد آماره F متناظر برابر $۶۵/۷$ با $(۳ و ۳۳۷)$ درجه آزادی و p مقدار $۰/۰۰۱$ می باشد که نشان میدهد میانگین چهار مؤلفه در جامعه مورد بررسی یکسان نیست. (شکل ۱ را ملاحظه کنید).

شکل ۱: نمودار میانگین نمره مولفه های رضایت زناشویی

در مورد مؤلفه های هوش هیجانی نیز نتیجه مشابهی برقرار است. مقدار آماره F ، $۸۴/۳$ با $(۴ و ۳۴۰)$ درجه آزادی و p مقدار $۰/۰۰۱$ شد. یعنی میانگین نمره پاسخگویان در مولفه های مختلف هوش هیجانی یکسان نیست. شکل ۲ این اختلافات را نشان می دهد.

نتیجه تحلیل واریانس چند متغیره نشان داد تعداد فرزند بر هر دو متغیر هوش هیجانی و رضایت زناشویی و اثر متقابل تحصیلات همسر و نوع ازدواج بر رضایت زناشویی تأثیر معنادار دارند. شکل ۳ اختلافات بین میانگین نمرات را برای متغیرهای دموگرافیک مختلف نشان می دهد.

یکی از نکات جالب توجه در نمودار این است که با افزایش تحصیلات، میانگین رضایت از $۵۹/۳$ (برای دیپلم ها) به $۳۷/۳$ (برای لیسانس به بالاترها) افزایش

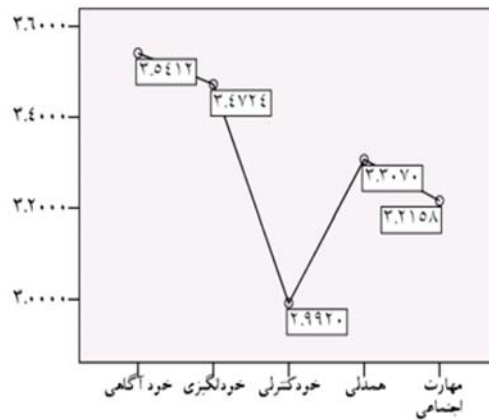
که پرسشنامه ها را پر کنند. لازم به ذکر است که همه دبیران و پرستاران با رضایت در این مطالعه شرکت کردند و محقق متعهد گردید که اطلاعات پاسخگویان را محرمانه نگهدارد. نمونه ی حاصل شامل ۲۴۸ دبیر و ۱۰۷ پرستار می باشد. از ۱۲۸ نفر تعداد ۲۱ نفر پرسشنامه را ناقص پر کردند یا حاضر به پر کردن پرسشنامه نشدند، است.

یکی از مهمترین و انقلابی ترین تحولات در علم آمار و طرحهای نوین پژوهشی، طرح ریزی و تحلیل همزمان عمل و تعامل دو یا چند متغیر است بر این اساس یکی از روشهای تحلیل داده ها آنالیز واریانس و در واقع روشی است برای تشخیص، خرد کردن و آزمون واریانسهایی که از منابع مختلف واریانس حاصل می شوند [۱۵]. روش مورد استفاده دیگر، آنالیز کوواریانس است که تنها تفاوت آن با آنالیز واریانس، وارد کردن متغیرهای کمی در این روش است. از رگرسیون برای بررسی ارتباط متغیرهای کمی استفاده شد. رگرسیون با کاربرد یک متغیر دانسته و مشخص، مقادیر متغیر غیرمشخص دیگری را پیشبینی می کند [۱]. در این تحقیق برای انجام محاسبات مربوط به آنالیز واریانس و آنالیز کوواریانس از نرم افزارهای SPSS ۱۸ و SPSS ۸ استفاده شده است.

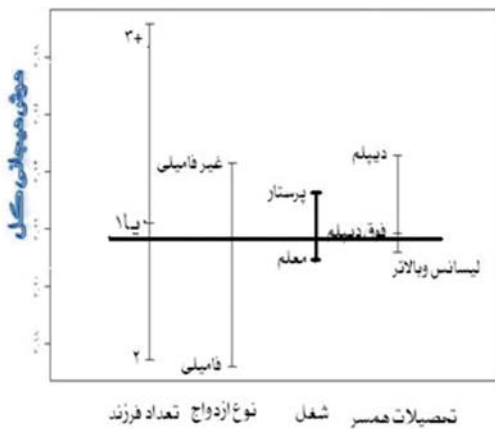
۳ یافته ها

بنا به نتایج بدست آمده، حدود ۳۰ درصد پاسخگویان پرستار و بقیه دبیر، ۳۶ ازدواجها فامیلی و بقیه غیر فامیلی بود. بنا به نتایج بدست آمده از این تحقیق بطور متوسط پاسخگویان $۳/۶$ سال از همسرانشان کوچکترند. نمای سنوات تأهل حول ۱۳ سال است. برای بررسی میانگین مؤلفه های رضایت زناشویی از آنالیز واریانس داده های

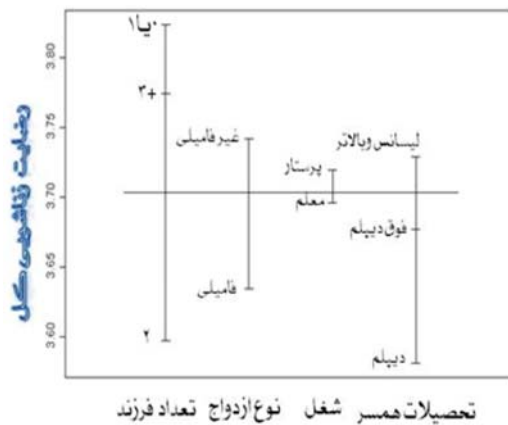
که دارای ۳ فرزند (و بیشتر) هستند از خانواده های ۲ فرزندی بیشتر است زیرا معمولاً با گذشت زمان بسیاری از اختلافات و... که باعث کاهش رضایت می شوند کم میشود. باید توجه داشت که افزایش تعداد فرزند لزوماً سبب افزایش رضایت مندی زناشویی نمیشود چراکه خانواده های ۰ یا ۱ فرزندی رضایت بالاتری از خانواده های ۲ و ۳ و... فرزندی دارند.

شکل ۲: نمودار میانگین های مولفه های هوش هیجانی

شکل ۴: نمودار میانگین هوش هیجانی بر حسب سطوح مختلف متغیرهای دموگرافی

شکل ۳: نمودار میانگین رضایت زناشویی بر حسب سطوح مختلف متغیرهای دموگرافی

با توجه به نمودار شکل ۴ تحصیلات همسر با هوش هیجانی رابطه معکوس دارد یعنی زنانی که همسرانشان دیپلم هستند به طور متوسط هوش هیجانی بالاتری دارند. همچنین پاسخگویانی که ازدواجشان غیر فامیلی از افرادی که ازدواج غیر فامیلی کرده اند میانگین هوش هیجانی بیشتری دارند. به طور مشابه میانگین هوش هیجانی در ازدواج غیر فامیلی از ازدواج فامیلی بیشتر است و همچنین میانگین هوش هیجانی پرستاران از دبیران بیشتر است.

هدف اصلی این تحقیق بررسی رابطه هوش هیجانی با رضایت زناشویی است که در اینجا این رابطه را مورد

می یابد. این به خاطر آن است که نمونه مورد بررسی شامل زنان با تحصیلات لیسانس به بالاتر است لذا کسانی که همسرانشان تحصیلات لیسانس به بالاتر دارند دارای همسانی (هم کفو بودن) از نظر تحصیلی می باشند.

میانگین رضایت زناشویی پرستاران بیشتر از معلمان بود اما این اختلاف معنادار نبود. تعداد فرزند بیشتر بطور مستقیم نشان دهنده سنوات تأهل بیشتر است نمودار نشان میدهد میانگین رضایت زناشویی خانواده هایی

جدول ۱: خلاصه نتایج آنالیز کوواریانس با متغیر وابسته رضایت زناشویی و متغیرهای مستقل هوش هیجانی و متغیرهای دموگرافی

مقدار P	آماره ی فیشر	منبع تغییرات
+	۰/۰۰۱	مدل
+	۰/۰۰۱	عرض از مبدأ
+	۰/۰۲۶	تعداد فرزند
-	۰/۹۵۴	شاغل بودن
-	۰/۵۹	نوع ازدواج
-	۰/۶	تحصیلات همسر
-	۰/۴۱	نوع ازدواج x شغل
+	۰/۰۰۳	نوع ازدواج x تحصیلات همسر
-	۰/۱۷۸	نوع ازدواج x شغل x تحصیلات همسر
-	۰/۱۸۳	سنوات تأهل
+	۰/۰۰۱	هوش هیجانی

بررسی قرار می‌دهیم. ضریب همبستگی خطی پیرسون بین رضایت زناشویی و هوش هیجانی ۰/۴۹ است که اختلاف معناداری با صفر دارد ($p\text{-value} = ۰/۰۰۱$)، این ضریب همبستگی مثبت است و نشان دهنده آن است که هر چه هوش هیجانی زن بیشتر باشد، میزان رضایت زناشویی آن نیز به طور متوسط بیشتر است. معادله خط رگرسیونی حاصل عبارتست از:

$$\text{هوش هیجانی} = ۴۵۵/۱ + ۶۹۸ \times \text{رضایت زناشویی}$$

بطور ویژه رابطه رگرسیون نشان داد که با افزایش یک واحد به هوش هیجانی رضایت زناشویی ۶۹۸ واحد افزایش می‌یابد. یعنی میتوان هوش هیجانی را به عنوان یک عامل تأثیرگذار بر رضایت زناشویی پذیرفت. اما این تنها عامل تأثیرگذار نیست و عوامل بسیار دیگری میتوانند بر رضایت زناشویی تأثیر بگذارند. با استفاده از آنالیز کوواریانس رابطه رضایت زناشویی (به عنوان متغیر وابسته) را با هوش هیجانی و دیگر متغیرهای دموگرافی، به صورت توأم، بررسی شد. بنا به نتایج جدول ۱ متغیرهای تعداد فرزند، نوع ازدواج x تحصیلات همسر و هوش هیجانی متغیرهای تأثیرگذار بر رضایت زناشویی ملاحظه شد. در بین عوامل گفته شده هوش هیجانی تأثیرگذارترین متغیر است.

۴ نتیجه گیری

و همکاران [۱۴] و شمسایی و همکاران [۷] هماهنگی دارد.

سن فرد به هنگام ازدواج، به عنوان عامل پیش بینی کننده رضایت‌مندی تأیید نشده، اما ارتباط آن با رضایت‌مندی کم‌اثر است. چراکه عملکرد ضعیف در ازدواج زود هنگام بیشتر دیده میشود این مسئله با نتایج تحقیقات بوث [۱۶] مطابقت ندارد. در خصوص تعداد فرزندان و ارتباط آن با رضایت زناشویی نتایج نشان میدهد. پاسخگویانی که ۰ یا ۱ یا بیشتر از ۲ فرزند داشتند در مقایسه با خانواده های ۲ فرزندی رضایت زناشویی بالاتری داشتند. بررسی بیشتر نشان داد که تعداد فرزندان تنها متغیری بود که با همه مؤلفه های رضایت زناشویی ارتباط معنادار داشت. بنابراین تعداد فرزندان می تواند پیش بینی کننده رضایت زناشویی باشد که این نتایج با مطالعات حفاظی طرهبه و همکاران [۴] هماهنگی دارد. نتایج پژوهش نشان میدهد اثر متقابل سطح تحصیلات و نوع ازدواج ارتباط معناداری با رضایت زناشویی دارد. و ازدواج غیر فامیلی رضایت بالاتری را سبب می شود که این موضوع با نتایج تحقیقات صداقت [۸] و

نتایج بدست آمده از تحلیل داده های این پژوهش نشان داد که هوش هیجانی ارتباط مستقیم و معناداری با رضایت زناشویی دارد به این معنی که با افزایش هوش هیجانی رضایت زناشویی نیز افزایش می یابد این یافته با مطالعات تیره گری و همکاران [۱]، مهانیان خامنه

افسوقلو [۲۲] مطابقت دارد. با توجه به یافته های پژوهش و همبستگی هوش هیجانی و رضایت زناشویی و اینکه هوش هیجانی از مفاهیمی است که یادگیری و محیط تأثیر قابل توجهی بر آن دارند، فراهم آوردن زمینه مناسب توسط مسئولان فرهنگی و رسانه های ارتباطی و مسئولان بهداشت روانی برای آموزش روشهای اکتسابی هوش هیجانی امکان کسب و ارتقا توانایی های آن در همسران جوان و جوانانی که در آستانه ازدواج هستند، مفید خواهد بود.

[۶] حق شناس، ن. (۱۳۷۸). بررسی میزان شیوع انواع اختلال های رفتاری کودکان و ناسازگاری والدین. دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تربیت معلم، پایان نامه کارشناسی ارشد.

[۷] شاکریان، ع.، فاطمی، ع. و فرهادیان، م. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی با رضایتمندی زناشویی. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان، ۱۶، ۵۹، ص. ۹۲.

[۸] شمسایی، م.، جدیدی، م. و نیکخواه، ح. (۱۳۸۵). نقش احساس هویت و هوش هیجانی در رضایت زناشویی. فصلنامه اندیشه و رفتار، ۲، ۱۰-۱.

[۹] صداقت، ن. (۱۳۸۲). رابطه سن ازدواج، ازدواج فامیلی و غیر فامیلی، تعداد فرزندان و شباهت های اعتقادی با رضایت زناشویی در معلمان زن و مرد در تهران. دانشگاه تربیت معلم، پایان نامه کارشناسی ارشد.

[۱۰] عباسی، ر.ا.، رسول زاده طباطبایی، ک.، کبیر، ا.ا.، ابراهیمی، ر. و عباسی، ز. (۱۳۸۹). پیش بینی رضایتمندی زناشویی بر مبنای ویژگی های شخصیتی: مقایسه مدل شبکه عصبی مصنوعی و روش رگرسیون. مجله علوم رفتاری، ۴، ۳، ۱۷۵-۱۷۱.

[۱۱] فروغی، ا.ا.، حسینیان، س. و یزدی، م. (۱۳۸۷). بررسی رابطه بین هوش هیجانی و مولفه های آن با رضایت زناشویی کارکنان بیمارستان. پژوهش های مشاوره (تازه ها و پژوهش های مشاوره)، ۷، ۲۶، ۳۸-۲۵.

مراجع

[۱] تاجداری، پ. (۱۳۶۹). روش تحقیق علمی با بررسی نظریه. اصفهان، انتشارات آتا.

[۲] تیرگری، ع.، اصغر نژاد فرید، ع.ا.، بیان زاده، ا. و عابدین، ع. (۱۳۸۵). مقایسه سطوح هوش هیجانی و رضایتمندی زناشویی و رابطه ساختاری آنها در زوجین ناسازگار و سازگار شهرستان ساری در سال ۱۳۸۳. مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ۱۶، ۵۵، ۷۸-۸۶.

[۳] ثنایی، ذ. (۱۳۸۰). مقیاسهای سنجش خانواده و ازدواج. تهران، انتشارات بعثت.

[۴] جی، ک.آ. (۲۰۰۰). روان شناسی سلامت. تهران، طلوع دانش.

[۵] حفاظی طرقله، م.، فیروز آبادی، ع. و حق شناس، ح. (۱۳۸۵). بررسی ارتباط بین اجزا عشق و رضایتمندی زوجی. مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ۱۶، ۵۴، ۱۰۹-۹۹.

- [۱۲] محدثی، ح. و یوسفی اصل، م. (۱۳۸۹). راهکارهای تحکیم بنیان خانواده. دو ماهنامه دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، ۸، ۴، ۲۷۰-۲۷۵.
- [۱۳] منصوری، ب. (۱۳۸۰). هنجاریابی آزمون هوش هیجانی شرینگ برای دانشجویان دوره کارشناسی ارشد دانشگاه های دولتی مستقر در تهران. تهران، دانشگاه علامه طباطبائی، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- [۱۴] مهانیان خامنه، م.، برجعلی، ا. و سلیمی زاده، م.ک. (۱۳۸۵). بررسی رابطه هوش هیجانی و رضایت زناشویی. مجله روانشناسی، ۱۰، ۳، ۳۲۰-۳۰۸.
- [۱۵] هومن، ح. (۱۳۸۰). شناخت روش علمی در علوم رفتاری (تحقیقات عمومی). تهران، نشر پارسا.
- [20] Ellis, A. (1989). Rational-emotive Couples Therapy. Pergamon Press.
- [21] Fitness, J. (2001). Emotional intelligence and intimate relationships. Emotional intelligence in everyday life, 98-112.
- [22] Flsloglu, H. (2001). Consanguineous marriage and marital adjustment in Turkey. The Family Journal, 9, 2, 215-222.
- [23] Goleman, D.P. (1995). Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ for character, health and life-long achievement, New York: Bantam Books.
- [24] Olson, D. and Olson, A. (1997). Prepare ENRICH Canada program. Journal of Family Ministry, 11, 4, 28-53.
- [25] Reber, A.S. (1995). The Penguin Dictionary of Psychology. Penguin Press.
- [16] Booth, M.L. (1999). Coping effort and marital satisfaction. Journal of Marriage and Family, 52, 463-474.
- [17] Coombs, R.H. (1991). Marital status and personal well-being: A literature review. Family Relations, 40, 1, 97-102.
- [18] Cummings, E.M. and O'Reilly, A.W. (1997). Fathers in family context: Effects of marital quality on child adjustment. 863-891.
- [19] Dreikurs, R. (1948). The Challenge of Parenthood, New York, Duell, Sloan & Pearce.